

УДК 338.03: 636.5

С. В. Пірог,
аспірант кафедри економіки підприємства та управління персоналом,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

S. Piroh,
Chernivtsi University

FACTORS OF ECONOMIC EFFICIENCY OF POULTRY

У статті описано кон'юктуру ринку птахівництва в Україні, переваги цієї галузі над іншими видами тваринництва. Досліджено причини нерівномірного розподілу випуску продукції птахівництва по областях України. Розглянуті причини від'ємної рентабельності на фоні постійного збільшення обсягів виробництва. Визначено основні напрями діяльності держави по розвитку птахівництва.

The article describes the poultry market opportunities in Ukraine, the benefits of this industry over other types of livestock. Described causes uneven distribution of poultry production in regions of Ukraine. The reasons of the negative profitability against a background of continuous increases in production. The basic directions of the state for the development of poultry farming.

*Ключові слова: ефективність, ефект, тенденція, "МХП", птахівництво.
Key words: efficiency, effect, trend, "MHP", poultry.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На теперішній час перед нашою країною постали значні виклики. Прояви сепаратизму, підсилені діями іноземною держави, призвели до девальвації національної валюти і зменшення реальних доходів населення. В державі проходять реформи силових структур, комунальне господарство потребує заміни і капітального ремонту через перевищення термінів свого використання, середні показники споживання основних продуктів населенням не відповідають раціональним нормам. Країні необхідно знаходити джерела задоволення внутрішнього попиту на продовольчі товари та зміцнювати національну валюту.

Одним із можливих варіантів вирішення цих проблем є розвиток галузі тваринництва, зокрема птахівництва як найбільш перспективної галузі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Поняття ефективність завжди турбувало вчених, у тому чи іншому розумінні. Зокрема це питання розглядали такі автори: Н.О. Аверчева, Т.В. Бакіна, О.Б. Булик, Л.Г. Коваленко, О.В. Ульяновченко, О.П. Русак, М.В. Яценко.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завданням статті є визначення основних тенденцій розвитку птахівництва в Україні та можливості використання галузі для реалізації аграрного потенціалу країни.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Птахівництво — це вид господарської діяльності пов'язаний з вирощуванням та утриманням птиці, отриманням яєць та діяльність інкубаторних станцій.

Розрізняють три підгалузі тваринництва, кожна з яких вирощує різні продукти і має свою специфіку:

- м'ясне птахівництво;
- яєчне птахівництво;

- діяльність інкубаторних станцій.

М'ясне птахівництво представлене підприємствами та господарствами населення, що займаються вирощуванням птиці, що піде на забій, з метою реалізації тушок та інших м'ясопродуктів, або задоволення власних потреб. По видовій структурі переважає вирощування курятини, також існують маленькі частки індичатини та гусятини.

Яєчне птахівництво представлене підприємствами та господарствами населення, що займаються виробництвом яєць для їх реалізації або задоволення власних потреб. По видовій структурі переважають курячі яйця, також є перепелині і гусячі.

Інкубаторні станції займаються задоволенням потреб попередніх підгалузей, можливість ведення цієї діяльності пов'язана з технологією вирощування молодняку, яка відрізняється від технології вирощування дорослих птахів.

Основними конкурентами продукції м'ясного птахівництва є продукція свинарства та яловичина.

Таблиця 1. Показники виробництва м'яса в усіх категоріях господарств

Роки	Усього в тис. т	По видам продукції в тис. т				
		М'ясо птиці	Свинина	Яловичина та телятина	М'ясо кролів	Баранина та козлятина
1990	4357,8	708,4	893,7	1985,4	30,2	45,8
2000	1662,8	193,2	91,4	754,3	13,9	17,2
2010	2059,0	953,5	255,9	427,7	13,5	21,0
2011	2143,8	995,2	305,1	399,1	14,0	19,6
2012	2209,6	1074,7	303,8	388,5	14,2	19,7
2013	2389,4	1168,3	362,3	427,8	14,2	18,7
2014	2359,6	1164,7	377,0	412,7	13,4	14,4
2015	2322,6	1143,7	400,3	384,0	13,3	13,7

Джерело: Державний комітет статистики України.

З переходом до ринкової економіки птахівництво потужно розвивалось, в той час, як виробництво телятини і яловичини падало. Пояснення цим тенденціям можна знайти порівнявши ціну кілограма продукції кожної галузі. Ціна на м'ясо птиці майже в два рази нижча за інші популярні види м'яса. Тому цей продукт користується набагато вищим попитом у населення.

Також Україна експортує значні обсяги курятини за кордон, диверсифікованими каналами — до Єгипту, Ірану, ОАЕ та країн ЄС. Наша держава входить до десятки повідних країн світу з експорту продукції птахівництва [1, с. 84].

Як видно з наведених вище фактів, птахівництво — це розвинута галузь в Україні, і існують передумови для її подальшого розвитку [2].

Структура розміщення птиці між сільськогосподарськими підприємствами і домашніми господарствами вказує на рівномірне розміщення поголів'я птиці між цими двома видами суб'єктів. Проте розміщення по областях вказує на централізацію виробництва по регіонам. Найбільше поголів'я птиці спостерігається у Вінницькій та Черкаській областях, саме тут розміщуються виробничі потужності холдингу ПрАТ "Миронівський Хлібопродукт", який займає більше 60% всього ринку промислового птахівництва. У Вінницькій області знаходиться найбільша птахофабрика у Європі, що виробляє — 271 392 тис. тонн м'яса на рік.

Яєчна промисловість випускає продукцію, що не має близьких товарів-замінників, з іншого боку, в більшості

випадків виробляється лише курячі яйця. Такий монопродуктовий ринок змушує суб'єкти господарювання розвивати свої конкурентні переваги у напрямку зменшення ціни і покращення логістики. Обсяги виробництва яєць представлені на рисунку 3.

Аналогічний історичний шлях розвитку пройшло яєчне птахівництво порівняно із м'ясним. Розрив економічних зв'язків з республіками колишнього СРСР створив передумови до скорочення галузі. Після відновлення колишніх обсягів і періоду стабільного розвитку галузі військовій дії на сході України, що розпочалася у 2014 році, призвели до фізичного знищення частини підприємств та зменшення іноземних інвестицій. Також значні виробничі потужності знаходились на території АР "Крим".

Пропозиція промислового ринку виробництва продукції птахівництва представлена так: ПрАТ "Миронівський Хлібопродукт" — 60,6%, ЗАТ "Комплекс "Агротарм" 12,3%, Володимир-Волинська птахофабрика — 6,4%, АПГК "Дніпровська" — 5,7%, Агро-Овен — 5,4% [3]. Окрім цього, керівництво холдингу ПрАТ "Миронівський Хлібопродукт" оголошує про намір збільшення поставок продукції, їхня частка ринку постійно зростає.

Компанії, що займають найбільші частки ринків представляють собою вертикально інтегровані структури, де між собою пов'язані птахофабрики, комбікормові заводи, інкубаторні станції і м'ясопереробні комбінати.

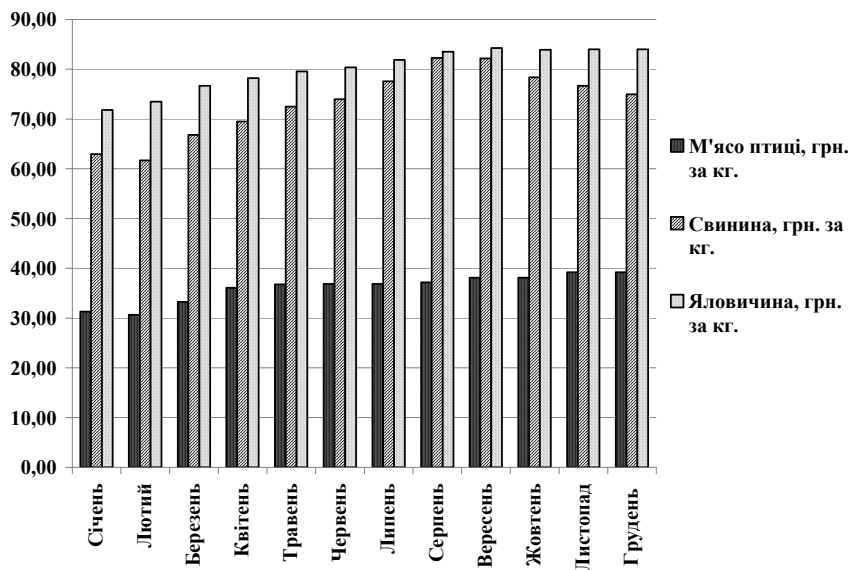

Рис. 1. Гістограма споживчих цін на м'ясо птиці, свинини і яловичини за 2015 рік

Джерело: Державна служба статистики України.

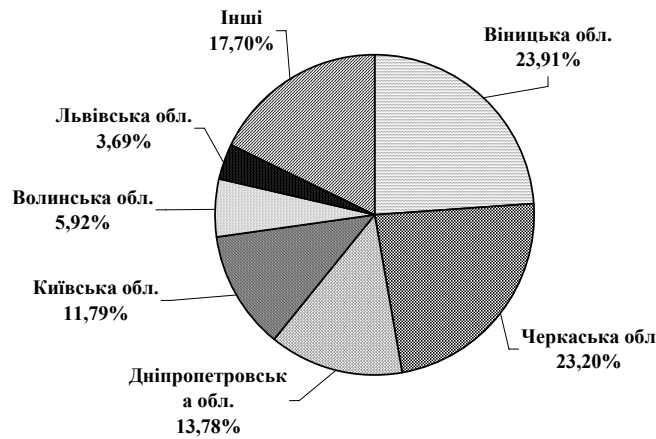

Рис. 2. Вирощування птиці всіх видів по областях на 2015 рік в тис. т

Джерело: Державний комітет статистики України.

Існують всі передумови, щоб зробити висновок, що холдингова компанія МНР (ПрАТ "Миронівський Хлібопродукт"), має бути високодохідною, проте нині це не так.

До недавнього часу компанія приносила значні прибутки у 2012 році — 2369528 тис. грн., у 2013 році — 1198255 тис. грн. Далі військові дії на сході здійснили вплив на всю економіку України, особливо постраждали компанії з іноземним капіталом. У 2014 році збиток компанії склав 12417227 тис. грн., 2015 рік — 5578761 тис. грн. збитку.

Причинна такої негативної тенденції полягає у девальвації національної валюти. Холдинг "МНР" має значні зобов'язання у іноземній валюті, тому курсова різниця створила незаплановані витрати, які підприємство зможе подолати при покращенні економічної ситуації в країні.

ВИСНОВКИ

В Україні є значний потенціал для виробництва аграрної продукції, з іншого боку, в світі є країни, що готові імпортувати наші продовольчі товари. Розвиток цієї галузі може бути призупинений лише політичними факторами. Яскравим прикладом ефективного виробництва є галузь птахівництва. Саме тут відбуваються позитивні економічні процеси, що дозволяють розширювати виробництво, забезпечувати низьку ціну і високу якість продукції. Галузь все більше монополізується, що є наслідком ефективного менеджменту і технологічної переваги окремих підприємств.

Розвиток птахівництва буде спрямований на експорт, адже саме там компанії зможуть отримати валютні надходження, що дозволять зменшити курсові різниці в підприємствах, що зараз є найбільшою статтею витрат.

Від держави необхідно в першу чергу підтримувати позитивні дипломатичні зв'язки з мусульманськими країнами та запровадити центр сертифікації "Халаль", адже велика частина експорту припадає саме на цей сегмент [4].

Прогнозувати розвиток внутрішнього ринку складніше, це пов'язано з тим, що одночасно з розвитком економічної складової суспільства змінюватимуться і пріоритети при виборі м'ясної продукції. Нині значна частина населення надає перевагу м'ясу птиці через цінові

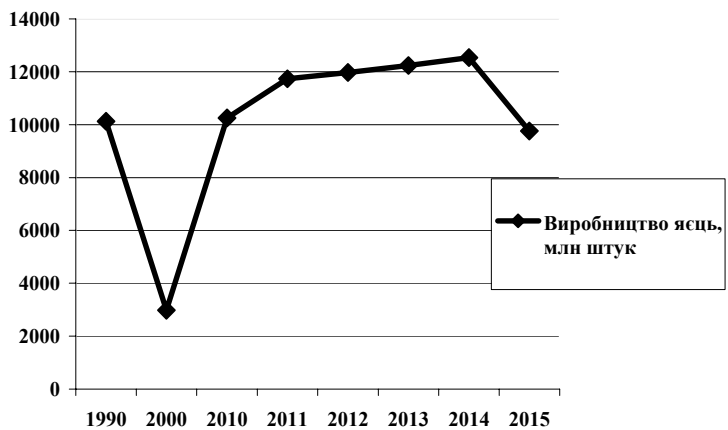

Рис.3. Обсяги виробництва яєць в Україні

Джерело: Державний комітет статистики України.

фактори, а вони можуть знівелюватися після зростання рівня доходів населення.

Література:

1. Вегнерук Н.П. Стан та перспективи підвищення ефективності виробництва продукції птахівництва / Н.П. Вегнерук, К.М. Васюк. // Інвестиції: практика та досвід. — 2015. — № 21. — С. 83—85.
2. Кернасюк Ю. Птахівництво — ефективна сфера агробізнесу / Ю. Кернасюк // Агробізнес сьогодні. — 2015. — № 8. — С. 16—17.
3. Офіційний сайт Latifundist.com/ [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://latifundist.com/>
4. Офіційний сайт Союз птахівників України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.poultryukraine.com/>

References:

1. Vehneruk, N.P. (2015), "Status and Prospects of improving the efficiency of poultry production", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 21, pp. 83—85.
2. Kernasiuk, Yu. (2015), "Poultry - effective segments of agribusiness", Ahrobiznes s'ohodni, vol. 8, pp. 16—17.
3. Latifundist.com (2017), available at: <http://latifundist.com/> (Accessed 10 April 2017).
4. Union of poultry farmers of Ukraine (2017), available at: <http://www.poultryukraine.com/> (Accessed 10 April 2017).

Стаття надійшла до редакції 29.04.2017 р.